

3

Οργάνωση του Χρόνου Εργασίας

Αντικείμενο και πεδίο εφαρμογής

Ο περί Οργάνωσης του Χρόνου Εργασίας Νόμος τέθηκε σε ισχύ την 1 Ιανουαρίου 2003. Ο Νόμος καθορίζει τις **ελάχιστες προδιαγραφές ασφάλειας και υγείας** όσον αφορά την οργάνωση του χρόνου εργασίας των εργαζομένων και εφαρμόζεται σε όλες τις επιχειρήσεις, εγκαταστάσεις και εργασίες του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα, εκτός από τις πιο κάτω:

- Στα μέλη των Ενόπλων Δυνάμεων,
- τα μέλη της Αστυνομίας και
- τους ναυτικούς εκείνους για τους οποίους ισχύει ο περί Εμπορικής Ναυτιλίας Νόμος του 2003.

Επιτρέπονται κάποιες παρεκκλίσεις ή εξαιρέσεις από ορισμένες πρόνοιες του Νόμου για δραστηριότητες και περιπτώσεις που καθορίζονται.

Σχετικός Τροποποιητικός Νόμος που αφορά τις εξουσίες και τα καθήκοντα των Επιθεωρητών τέθηκε σε ισχύ στις 16 Φεβρουαρίου 2007.

Κύριες πρόνοιες

Ο Νόμος, μεταξύ άλλων, προνοεί για:

- Τις ελάχιστες περιόδους ημερήσιας και εβδομαδιαίας ανάπαυσης,
- την ετήσια άδεια,
- το χρόνο διαλείμματος,
- τη μέγιστη εβδομαδιαία διάρκεια εργασίας,
- τη νυχτερινή εργασία,
- τις βάρδιες,
- το ρυθμό εργασίας.

Οι πρόνοιες καθορίζουν τα ελάχιστα δικαιώματα των εργαζομένων για την οργάνωση του χρόνου εργασίας και σε καμιά περίπτωση επηρεάζουν ευνοϊκότερους όρους εργασίας που προβλέπονται από νομοθεσία, συλλογικές συμβάσεις ή άλλως πως.

Καθημερινή και εβδομαδιαία ανάπαυση

Για κάθε μέρα (ανά εικοσιτετράωρο), κάθε εργαζόμενος δικαιούται τουλάχιστον έντεκα συνεχόμενες ώρες ανάπαυσης.

Για κάθε βδομάδα, ο εργαζόμενος δικαιούται συνεχή ελάχιστη περίοδο ανάπαυσης 24 ωρών.

Εάν ο εργοδότης το αποφασίσει, ο εργαζόμενος μπορεί για περίοδο 14 ημερών να έχει:

- Δύο ξεχωριστές περιόδους ανάπαυσης 24 συνεχόμενων ωρών η κάθε μια, είτε
- μία συνεχόμενη περίοδο 48 ωρών.

Ετήσια άδεια

Όλοι οι εργαζόμενοι δικαιούνται πληρωμένη άδεια για τουλάχιστον 4 εβδομάδες το χρόνο. Συγκεκριμένα, τουλάχιστον 20 μέρες άδεια για όσους εργάζονται πέντε μέρες την εβδομάδα και 24 μέρες για όσους εργάζονται έξι μέρες την εβδομάδα. Η άδεια αυτή μπορεί να αντικατασταθεί με χρηματική αποζημίωση μόνο στην περίπτωση τερματισμού της εργασιακής σχέσης.

Διαλείμματα

Όταν ο χρόνος εργασίας ξεπερνά τις έξι ώρες την ημέρα, ο εργαζόμενος δικαιούται ένα διάλειμμα 15 συνεχόμενων λεπτών. Κατά τη διάρκεια του διαλείμματος ο εργαζόμενος μπορεί να απομακρυνθεί από τη θέση εργασίας του. Το διάλειμμα δεν επιτρέπεται να δίνεται με την έναρξη ή τη λήξη της εργασίας.

Μέγιστη διάρκεια εργασίας την εβδομάδα

Εκτός αν υπάρχουν ευνοϊκότερες ρυθμίσεις για τους εργαζόμενους, ο χρόνος εργασίας ανά εβδομάδα δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερος από 48 ώρες κατά μέσο όρο, συμπεριλαμβανομένων και των υπερωριών. Ο μέσος όρος του εβδομαδιαίου χρόνου εργασίας υπολογίζεται ανά τέσσερις μήνες. Κατά τον υπολογισμό του μέσου όρου οι περίοδοι πληρωμένης ετήσιας άδειας και οι περίοδοι άδειας ασθενείας δεν λαμβάνονται υπόψη. Σε περίπτωση που εργοδότης ζητήσει από εργαζόμενο να εργαστεί περισσότερο από 48 ώρες, αυτό θα πρέπει να γίνει κατόπιν συμφωνίας μεταξύ και των δύο.

Ο εργαζόμενος έχει το δικαίωμα να μην αποδεχτεί, χωρίς επιπτώσεις στην εργασία του.

Σε περίπτωση που, κατόπιν συναίνεσης του εργαζομένου, υπάρξει υπέρβαση της ανώτατης εβδομαδιαίας διάρκειας εργασίας (48 ώρες), ο εργοδότης οφείλει:

- Να τηρεί αρχείο με τα ονόματα των εργαζομένων που δουλεύουν περισσότερο από 48 ώρες την εβδομάδα,
- να θέτει το αρχείο στη διάθεση του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, με τα στοιχεία των εργαζομένων, και το οποίο να περιλαμβάνει και τη συναίνεσή τους για υπέρβαση του ορίου των 48 ωρών.

Ο Υπουργός μπορεί να περιορίσει ή να απαγορεύσει την υπέρβαση της ανώτατης εβδομαδιαίας διάρκειας εργασίας για λόγους ασφάλειας και υγείας.

Νυχτερινή εργασία

Νυχτερινή περίοδος είναι το χρονικό διάστημα από 11:00 το βράδυ μέχρι τις 06:00 το πρωί. Εργαζόμενος τη νύχτα θεωρείται:

- Όποιος εργάζεται σε τακτική βάση για τρεις τουλάχιστον ώρες στο χρονικό διάστημα από τις 11:00 το βράδυ μέχρι τις 06:00 το πρωί είτε
- όποιος ενδέχεται να πραγματοποιεί τη νυχτερινή περίοδο τουλάχιστον 726 ώρες του ετήσιου χρόνου εργασίας ή μικρότερο αριθμό ωρών, αν προβλέπεται από συλλογικές συμβάσεις. Για υπολογισμό των πιο πάνω ωρών θα λαμβάνεται υπόψη ο ημερήσιος συνολικός χρόνος εργασίας του εργαζομένου, ανεξαρτήτως ώρας έναρξης και λήξης βάρδιας, εφόσον σ' αυτόν περιλαμβάνονται τρεις τουλάχιστον ώρες του χρονικού διαστήματος 11:00 το βράδυ μέχρι τις 06:00 το πρωί και η εργασία του εργαζομένου είναι σε επτά τουλάχιστον συνεχόμενες ώρες (από τις οποίες οι τρεις να είναι κατά τη νυχτερινή περίοδο).

Διάρκεια νυκτερινής εργασίας

Ο χρόνος εργασίας των εργαζομένων τη νύχτα δεν πρέπει να ξεπερνά κατά μέσο όρο τις οκτώ ώρες το εικοσιτετράωρο, υπολογιζόμενος σε περίοδο ενός μηνός ή άλλη περίοδο που καθορίζεται με συλλογικές συμβάσεις. Για τον υπολογισμό του μέσου όρου δεν λαμβάνεται υπόψη η συνεχής ελάχιστη ανάπαυση 24 ωρών ανά εβδομάδα που προβλέπεται από το Νόμο.

Εργαζόμενοι τη νύχτα σε εργασία που ενέχει ιδιαίτερους κινδύνους ή σημαντική σωματική ή πνευματική ένταση, δεν πρέπει να εργάζονται περισσότερο από οκτώ ώρες στη διάρκεια του εικοσιτετράωρου που πραγματοποιούν νυκτερινή εργασία.

Η νυκτερινή εργασία που ενέχει ιδιαίτερους κινδύνους ή σημαντική σωματική ή πνευματική ένταση, εφόσον δεν ορίζεται από τη νομοθεσία ή από συλλογικές συμβάσεις, καθορίζεται στο επίπεδο της επιχείρησης μετά από διαβούλευση μεταξύ του εργοδότη και των εκπροσώπων των εργαζομένων (ή εκπροσώπων τους σε θέματα ασφάλειας και υγείας), σύμφωνα με το Νόμο και με τη γραπτή εκτίμηση κινδύνου, στην οποία περιλαμβάνονται και οι κίνδυνοι που συνδέονται με τη νυκτερινή εργασία.

Ασφάλεια και υγεία στη διάρκεια νυκτερινής εργασίας

- Ο εργοδότης που απασχολεί υπαλλήλους τη νύχτα, τακτικά, οφείλει να ενημερώνει γραπτώς το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.
- Ο εργοδότης πρέπει να λαμβάνει τα απαραίτητα μέτρα για να εξασφαλίζει ότι οι εργαζόμενοι σε βάρδιες και οι εργαζόμενοι τη νύχτα είναι προστατευμένοι όσον αφορά την υγεία και την ασφάλεια τους, ανάλογα με τη φύση της εργασίας τους.
- Ο εργοδότης φροντίζει ώστε οι εργαζόμενοι, πριν αναλάβουν νυκτερινή εργασία και, στη συνέχεια, σε τακτά χρονικά διαστήματα, υποβάλλονται δωρεάν στις απαραίτητες ιατρικές εξετάσεις, για να διαπιστωθεί η καταλληλότητά τους για την εργασία. Αν, μετέπειτα, αποδειχθεί ότι εργαζόμενοι τη νύχτα έχουν προβλήματα υγείας που οφείλονται στη νυκτερινή εργασία, όποτε είναι δυνατόν μετατίθενται από τη νύχτα σε θέση ημερήσιας εργασίας για την οποία είναι κατάλληλοι.

Παρεκκλίσεις

Εφόσον οι γενικές αρχές για προστασία της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων τηρούνται, επιτρέπονται παρεκκλίσεις του Νόμου σχετικά με:

- Τα διαλείμματα,
- την ημερήσια και εβδομαδιαία ανάπαυση,
- τη μέγιστη εβδομαδιαία διάρκεια εργασίας και
- τη διάρκεια της νυκτερινής εργασίας.

Οι επιτρεπόμενες παρεκκλίσεις αφορούν εργαζομένους των οποίων η διάρκεια του χρόνου εργασίας, λόγω των ιδιοτεροτήτων της δραστηριότητας που ασκούν, δεν υπολογίζεται ή/και δεν προκαθορίζεται ή μπορεί να καθορίζεται από τους ίδιους τους εργαζομένους, ιδίως εφόσον πρόκειται για:

- Διευθυντικά στελέχη ή άλλα πρόσωπα εξουσιοδοτημένα να παίρνουν αποφάσεις αυτόνομα,
- οικογενειακό προσωπικό,
- εργαζόμενους στον τελετουργικό τομέα των εκκλησιών και των θρησκευτικών κοινοτήτων,
- ειδικευόμενους ιατρούς (ισχύουν ειδικές διατάξεις).

Με την επιφύλαξη της ισχύουσας νομοθεσίας, επιτρέπονται παρεκκλίσεις από συγκεκριμένα άρθρα του Νόμου **με συλλογικές συμβάσεις ή με συμφωνίες μεταξύ των εργοδοτών και των εκπροσώπων των εργαζομένων**, υπό τον όρον ότι στους εργαζόμενους χορηγούνται ισοδύναμοι περίοδοι αντισταθμιστικής ανάπαυσης ή ότι, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, όπου είναι αντικειμενικά αδύνατη τέτοια χορήγηση, παρέχεται κατάλληλη προστασία στους εργαζόμενους σε δραστηριότητες και περιπτώσεις που καθορίζονται στο Νόμο.

Ειδικές ρυθμίσεις

Ο Νόμος περιλαμβάνει ειδικές ρυθμίσεις και εξαιρέσεις για τους μετακινούμενους εργαζομένους.

Ρυθμός εργασίας

Ο εργοδότης οφείλει να οργανώνει την εργασία έτσι ώστε να περιορίζει τη μονότονη και ρυθμική δουλειά, λαμβάνοντας υπόψη την ασφάλεια και υγεία των εργαζομένων.

Εποπτεία

Ο Υπουργός Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων μπορεί να ορίσει Επιθεωρητές και /ή Λειτουργούς, για την εποπτεία εφαρμογής του Νόμου. Με τον Τροποποιητικό Νόμο του 2007 συμπεριελήφθησαν στη βασική νομοθεσία και διατάξεις που καθορίζουν τις εξουσίες και τα καθήκοντα των Επιθεωρητών. Όποιος παρεμποδίζει τον Επιθεωρητή στην άσκηση των καθηκόντων του, τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι τρεις μήνες ή με χρηματικό ποσό μέχρι €5.125 ή και με τις δύο αυτές ποινές.

Αρμόδιο Δικαστήριο

Το Δικαστήριο Εργατικών Διαφορών έχει την αρμοδιότητα της επίλυσης τυχόν διαφορών αστικής φύσης σχετικά με το Νόμο.

Παραβίαση από τον εργοδότη

Εργοδότης που παραβαίνει το Νόμο διαπράττει ποινικό αδίκημα και υπόκειται σε ποινή φυλάκισης μέχρι ένα χρόνο ή σε πρόστιμο μέχρι €3.417 ή και στις δύο ποινές μαζί.